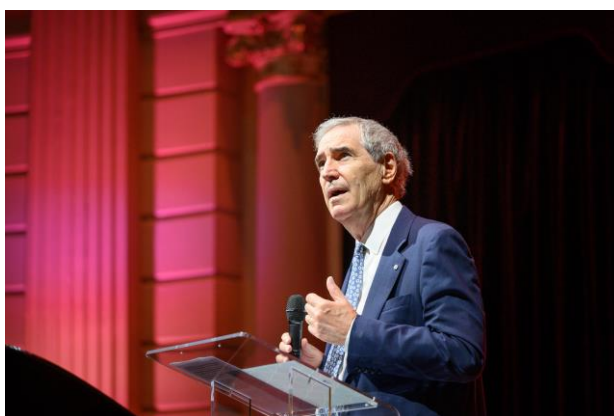

Stichting Nexus Instituut 2021

STICHTING NEXUS INSTITUUT

2021

In 2021 maakte, terwijl de coronapandemie bleef voortduren, de angst langzaam maar zeker plaats voor hoop. Het jaar stond voor Nexus in het teken van de verschillende uitgaves, online activiteiten en twee activiteiten met publiek. De begrote Nexus-lezing bleek vanwege de pandemie niet haalbaar. Niet alleen was het op geen enkel moment in 2021 zeker dat 'volle zalen' weer toegestaan zouden worden, maar ook bleek al snel dat internationale reizen nog te risicovol waren. Omdat een digitale Nexus-lezing geen optie was en de onzekerheden voor een fysieke lezing te groot werd deze activiteit vervangen door een symposium in de vorm van een 'diner pensant' met lezingen en muziek voor een noodgedwongen selecter gezelschap. Wel werd ingezet op een echte conferentie, waarvan ook de vorm op bepaalde momenten onzeker was, maar die uiteindelijk conform de hoge kwalitatieve standaarden doorgang kon vinden, mét publiek in de Nationale Opera.

Er werden voorts drie edities van het tijdschrift *Nexus* gepubliceerd, waarvan twee in het teken van het dertigjarig jubileum van het tijdschrift. Daarnaast verschenen deel vier in de reeks *Cultura Animi*, *What Went Wrong With the West*, en een heruitgave van het nog steeds inspirerende essay *De idee Europa* van George Steiner.

Naast dit alles werd er door Raad van Toezicht, bestuur en directie gewerkt aan de fondsenwerving voor de periode 2022-2024.

NEXUS-SYMPOSIUM 'DINER PENSANT MET LEZINGEN EN MUZIEK'

Ondanks de positieve geluiden dankzij de vaccinatiecampagne in het eerste en tweede kwartaal bleven tijdens de gehele coronapandemie in 2021 de risico's te groot om een Nexus-lezing te organiseren. Voor een Nexus-lezing zijn twee elementen van cruciaal belang die niet gegarandeerd konden worden: 1. de komst van een internationale grootheid naar Nederland en 2. een met publiek gevulde zaal.

Na overleg met de Raad van Toezicht is er daarom voor gekozen een evenement in de Kleine Zaal van het Concertgebouw te organiseren. Deze sfeervolle zaal biedt de flexibiliteit dat het bij een traditionele opstelling 450 deelnemers kan verwelkomen voor een podiumprogramma, maar dat het bij een tafel-opstelling tot 80 deelnemers kan verwelkomen. Bovendien geeft het gelegenheid voor een programma met sprekers én met muziek. Qua thema werd gekozen voor een aansluiting bij het 30-jarig bestaan van het tijdschrift *Nexus*.

Met het oog op de onzekerheid rondom de internationale reismogelijkheden koos het Nexus Instituut ervoor om drie sprekers uit te nodigen voor een korte lezing, en twee musici: Jaap Goedegebuure, Michael Ignatieff, Jose Manuel Barroso en countertenor Andreas Scholl met pianiste Tamar Halperin.

Hoewel het lang onzeker bleef wat er mogelijk zou zijn wat betreft internationaal reizen en publieksontvangst, mocht het Nexus Instituut op dinsdagavond 7 september toch zowel op de drie sprekers als de twee musici rekenen, en een publiek bestaand uit 72 deelnemers, gezeten aan 8 tafels. Een cateraar verzorgde tijdens het programma een diner, dat werd aangeboden door Van Lanschot Bank. Gezien het beperkte aantal gasten dat verwelkomd mocht worden, was dit een activiteit voor een select publiek. Er werd voor gekozen om mensen uit te nodigen die een cruciale rol spelen bij het voortbestaan van het Nexus Instituut. Zo waren er (beoogde) donateurs, beleidsmakers - onder wie twee ministers - en pers.

De avond opende met een reflectie van Jaap Goedegebuure over het belang van het bestaan van tijdschriften als *Nexus*, gevolgd door een lezing van Michael Ignatieff over de noodzaak van kritisch debat en een neutraal platform, zoals het Nexus Instituut dat op onovertroffen wijze vormgeeft, en afgesloten met een overweging van Jose Manuel Barroso over het belang van Europa. Tussen de programma-onderdelen door werd er geluisterd naar de muziek, gegeten en gediscussieerd. Op vele fronten was deze avond succesvol: bij de ministers werd steun gevonden om de internationale sprekers ongeacht hun land van herkomst en de

coronasituatie aldaar naar Amsterdam te kunnen halen voor de Nexus-conferentie; het fonds Droom & Daad zag voor het eerst het Nexus Instituut in actie en raakte, evenals het fonds Ammodo, overtuigd van het belang van subsidieverstrekking; de journalisten spanden zich in voor publiciteit rondom de Nexus-conferentie.

De lezing van Michael Ingatieff is opgenomen in *Cultura Animi VI*.

NEXUS-CONFERENTIE 'THE REVOLUTION OF HOPE'

Na anderhalf jaar coronahindernissen kwam op 20 november in een volle Nationale Opera – eindelijk weer met publiek – een eminent gezelschap van revolutionaire geesten bijeen om aan de Nexus-tafel te spreken over de hartstocht van de hoop.

In de eerste gespreksronde onder leiding van Rob Riemen, voerden de Wit-Russische oppositieleidster Svetlana Tichanovskaja, de voormalige Italiaanse premier Giuseppe Conte, economisch historicus Robert Skidelsky, Nobelprijswinnaar Wole Soyinka, klinisch psychologe Mary Trump, antiracisme activist Kehinde Andrews, politicoloog Patrick Deneen en de Griekse historicus Charis Vlavianos een levendig gesprek over de diepteoorzaken achter hedendaagse politieke crises – van de avondschemering van het liberalisme, neoliberal kapitalisme, systemisch racisme, dictaturen en humanitaire interventies, de opleving van het autoritarisme en de blijvende onderwijscrisis.

In de tweede gespreksronde gingen Senator Jeff Flake, cultuuricoon en zangeres Patti Smith, de Italiaanse priester Antonio Spadaro, de Franse activiste Colombe Cahen-Salvador, de Indiaanse filmregisseur Anand Patwardhan, de Palestijnse advocate en mensenrechtenactiviste Nadia Harhash, topdiplomaat Robert Cooper en de Joods-Amerikaanse publieke intellectueel Leon Wieseltier met elkaar in gesprek over het scheppen van een nieuwe wereld en in welke zin religieuze en kunstzinnige betekenissen bronnen kunnen zijn van revolutionaire hoop.

De conferentie werd afgesloten met een muzikaal optreden onder de titel 'Songs of Hope' van Patti Smith en Lenny Kaye, waarbij zij de menselijke kracht van het collectief centraal stelden om de wereld te veranderen.

Er namen 1108 mensen deel aan deze conferentie. Zo'n 10 dagen voor de conferentie leek het er nog op dat de bezoekersaantallen een record zouden gaan vestigen; met meer dan 1050 aanmeldingen en nog grote interviews in maar liefst drie verschillende dagbladen te gaan, en de bekende hoos aan last-minute-aanmeldingen hoopte het Nexus Instituut op meer 1200 deelnemers. In de week van 8 november verslechterde de situatie in de pandemie echter rap vanwege nieuws over de omikronvariant en een aangekondigde nieuwe lockdown, waardoor een groot aantal mensen zich in die dagen afmeldde. Bij retournering van hun entreekaarten werd het aankoopbedrag teruggestort.

Met dank aan de in 2020 ontwikkelde mogelijkheden van de Nexus-website, konden mensen in binnen- en buitenland die verhinderd waren fysiek aanwezig te zijn, nu ook van huis uit per livestream de conferentie volgen.

Bijdragen van de sprekers van deze conferentie worden opgenomen in *Nexus 89*, 'De revolutie van de hoop', dat verschijnt in het voorjaar van 2022.

NEXUS 86, 87 EN 88, CULTURA ANIMI IV

Er waren 2284 leden in 2021; iets meer dan de 2233 leden in 2020. Van hen ontvingen 2232 leden de drie Nederlandse Nexus-publicaties; 52 leden ontvingen in plaats daarvan de Engelse Cultura Animi-publicatie.

Tussen 2017 en halverwege 2021 was er sprake van een dalende trend in het ledenaantal, en de coronapandemie kon dat tij niet keren. Dankzij het feit dat er na de zomer van 2021 weer een Nexus-conferentie kon worden aangekondigd die op heel veel publiciteit kon rekenen, en dankzij uitstekende besprekingen van Nexus-publicaties in de kranten, nam het ledenaantal vanaf september voor het eerst sinds jaren een vlucht. In 2022 wordt in eerste instantie ingezet op het behoud van leden. Door de diversificatie van lidmaatschappen denkt het Nexus Instituut meer doelgroepen aan zich te kunnen binden, waaronder met name niet-Nederlandstaligen.

Nexus 86, 'Ons tijdperk van angst'

Na de Nexus-conferentie 2020, 'A New Age of Anxiety', zetten de sprekers hun gedachten op papier. Het resultaat werd gepubliceerd in Nexus 86, 'Ons tijdperk van angst'. Dit gevarieerde nummer is een staalkaart van actuele angsten maar ook een zoektocht naar oplossingen. Zo pleit Nobelprijswinnaar Olga Tokarczuk voor een nieuw soort literatuur, neemt Kate Brown de fascinerende biosfeer-experimenten onder de loep, en vertelt Otto Kraus het prachtige verhaal van een groep chassidische joden en hun zoektocht naar hun Verlosser. Tot slot bevat Nexus 86 de vertaling van de twee laatste gedicht van Adam Zagajewski, vriend van het Nexus Instituut, die in maart 2021 overleed.

Nexus 87, 'Over domheid en leugens'

De 87^e uitgave van Nexus stond in het teken van het dertigjarig bestaan van het tijdschrift Nexus. De auteurs werd gevraagd te reflecteren op het kernthema: domheid en leugens. Rob Riemen schreef een zeer uitgebreid essay waarin hij de levensverhalen van onder anderen Robert Musil, Karl Kraus en Thomas Mann als kritische spiegel voor onze tijd gebruikt. Erasmus-biograaf Sandra Langereis beschrijft hoe de grote humanist zijn bijbelvertaling als groot project tegen domheid inzette. Daarnaast bevat dit nummer onder meer de bijzondere briefwisseling tussen Rob Riemen en Mary Trump over de zorgelijke politieke status quo in de Verenigde Staten.

Nexus 88, 'Dwergen op schouders van reuzen'

Nexus 88 stond in het teken van een spreuk die Nexus al dertig jaar inspireert: wij zijn dwergen op de schouders van reuzen. Dertien auteurs – uit de kunsten, wetenschap, literatuur of politiek – schrijven over de reus of reuzen in hun vakgebied, op wier schouders zij staan. Met onder meer Martin Rees, Lorraine Daston, Anthony Grafton en biografen Robert Skidelsky en Rüdiger Safranski. Het eerste exemplaar werd tijdens de Nexus-conferentie 2021 feestelijke uitgereikt aan één van de auteurs: Jan Terlouw.

Cultura Animi IV, *What Went Wrong With the West. Essays on Education, Nature and Politics*

What Went Wrong With the West is de vierde uitgave in de Engelstalige reeks Cultura Animi en bevat de originele Nexus-bijdragen van James Hankins, Kate Brown, Mary Trump en Rob Riemen over onderwijs, natuur en politiek, eindigend met de lofrede die Michael Ignatieff uitsprak tijdens het Diner Pensant.

James Hankins veegt de vloer aan met de 'valse humanisten' in onze tijd via een denkbeeldig gesprek met Petrarca. Kate Brown levert kritiek op de cultus van privébezit en toont onze verbondenheid met planten, dieren en omgeving. Daarna volgt de briefwisseling tussen Rob Riemen en Mary Trump over de crisis van de Amerikaanse democratie in het tijdperk-Trump. Een prachtige lofrede van Michael Ignatieff ter ere van het dertigjarig jubileum van Nexus is het sluitstuk van deze uitgave.

ONLINE AANBOD

Vernieuwde website

Om de online aanwezigheid van het Nexus Instituut helder en aantrekkelijk te houden, werd dit jaar de site voorzien van een volledig nieuwe vormgeving. De functionaliteiten van de Nexus Specials – de mogelijkheid om een livestream te bekijken en videofragmenten toegankelijk te maken voor leden met een account – werden geïntegreerd in de bestaande Nexus-site.

Nexus Leestafel

Op de Nexus Leestafel verschenen dit jaar meer dan twintig boekbesprekingen, over literatuur, muziek, politiek, filosofie en het leven van de geest. We bespraken klassiekers van en over Baudelaire, Woolf, Pessoa, Rilke en Thomas Mann; hedendaagse titels van Zena Hitz, Caroline de Gruyter en Sandra Langereis; fascinerende literatuur uit Roemenië, Tsjechië en Oostenrijk; en meerdere boeken over Hannah Arendt. Er waren 26 verkopen via ons partnerprogramma met Athenaeum Boekhandel en zo'n 25.000 unieke paginaweergaves.

NEXUS CONNECT

Vanwege de coronamaatregelen waren de eerste bijeenkomsten van de leesgroep van Nexus Connect ook dit jaar online. De groep begon met een klassieker onder de klassiekers: *Faust* van Goethe, eind januari het eerste deel, eind februari gevolgd door het tweede deel. Na een klein uitstapje in april met *1984* van George Orwell – ironisch genoeg via online videobellen – volgde in september de bespreking van *Doktor Faustus*, eindelijk weer in het echt, in een café in Den Haag. In datzelfde café werd het in december het jaar afgesloten met een bespreking van *De kartuize van Parma* van Stendhal.

INFORMATIEVOORZIENING EN AUTOMATISERING

De medewerkers van het Nexus Instituut werken in een *cloud* van het bedrijf Cloudshape, dat dagelijks back-ups verzorgt, en laat zich inzake ICT-aangelegenheden adviseren en ondersteunen door GewoonIT. Voor wat betreft de financiële en ledenadministratie maakt het Nexus Instituut binnen de cloud gebruik van Unit4 Multivers met Unidis als intermediair. Eind november werd de cloud getroffen door een ransomware-aanval, waardoor de cloud niet alleen een hele week niet gebruikt kon worden, maar ook het werk van een aantal dagen voorafgaand aan de aanval ongedaan werd gemaakt omdat ook enkele back-ups van voor de aanval al 'besmet' waren. Voor de boekhouding had dit als gevolg dat enkele facturen die wel verstuurd zijn, niet terug te vinden zijn in de boekhouding. Alle in die periode verstuurd facturen zijn opnieuw aangemaakt, maar kregen een factuurnummer die niet gelijk was aan het nummer van voor de aanval. De boekhouder heeft een dossier opgemaakt waaruit de volledige facturatiegeschiedenis van de verkopen in die periode blijkt, en waarin geen verschillen meer zijn.

Digitale nieuwsbrieven worden verstuurd via het programma Mailchimp. De website www.nexus-instituut.nl wordt onderhouden door BaardBaard en de website specials.nexus-instituut.nl door TIN Studio. Deze laatste vervalt begin 2022, wanneer al het materiaal geïntegreerd is in www.nexus-instituut.nl.

Met het oog op de wet AVG is er het memorandum 'beleid persoonsgegevens', dat voor klanten te raadplegen is bij de Algemene Voorwaarden op de website van het Nexus Instituut. Met verwerkers van persoonsgegevens die het Nexus Instituut deelt, zijn verwerkersovereenkomsten aangegaan. Op de Nexus-

website kunnen klanten bovendien een persoonlijk account maken en aldaar inloggen en hun adresgegevens inzien en wijzigen.

PUBLICITEIT NEXUS INSTITUUT 2021

NEXUS-CONFERENTIE 2021

Mary Trump: 'Ik ben wit, opgevoed door racistische mensen in een racistische samenleving. Ik ben racistisch'

Interview met Mary Trump, *NRC Handelsblad*, 29 oktober 2021, door Bas Blokker

<https://www.nrc.nl/nieuws/2021/10/29/mary-trump-over-hoe-amerika-uitkwam-bij-haar-wrede-racistische-domme-oom-als-president-a4063436>

'In november gaat u naar Nederland voor de Nexus-conferentie. Thema: 'De revolutie van de hoop'. Kunt u dat motto onderschrijven?

„Je zou het misschien niet zeggen, maar ik ben van nature een optimist. Het afgelopen jaar vond ik extra lastig doordat ik zo cynisch werd. Ik denk dat het allemaal eerst nog erger zal worden voordat het beter wordt. Maar we moeten ons met ons trauma, het racisme, verstaan, anders komen we nooit vooruit.

„Ik ben aan dit boek begonnen omdat ik hoopte dat het nuttig kan zijn. Ik val witte mensen niet aan, ik zeg niet dat ze afschuwelijk zijn, maar er is een oorzaak voor het witte racisme: het goedpraten van de slavernij. Pas als we dit onder ogen zien, kunnen wij er iets aan veranderen – want wij zijn degenen met de meeste macht.”

Nobelprijswinnaar Wole Soyinka schreef een satirische roman over Nigeria: 'Er is zo veel om op de hak te nemen in een samenleving als die van ons'

Interview met Wole Soyinka, *Volkskrant*, 11 november 2021, door Wim Bossema

<https://www.volkskrant.nl/cultuur-media/nobelprijswinnaar-wole-soyinka-schreef-een-satirische-roman-over-nigeria-er-is-zo-veel-om-op-de-hak-te-nemen-in-een-samenleving-als-die-van-ons~bd8c9c5a/>

'Volgende week spreekt Soyinka op een conferentie van het Nexus Instituut in Amsterdam. Afgelopen maand maakte hij een korte promotietournee door de VS, waar hij jarenlang de kost verdiende als professor aan universiteiten. Tot hij uit protest tegen de verkiezing van Donald Trump in 2016 zijn verblijfsvergunning verscheurde en terugkeerde naar Nigeria. Daar woont hij in een huis in de bossen van Abeokuta, zijn geboorteplaats, 75 kilometer ten noorden van de miljoenenstad Lagos.'

Het is ondenkbaar dat de Duitsers in hun eentje hun economie draaiende kunnen houden

Interview met Giuseppe Conte, *Het Financieele Dagblad*, 12 november 2021, door Anouk Boone

<https://fd.nl/politiek/1419000/het-is-ondenkbaar-dat-de-duitsers-in-hun-eentje-hun-economie-draaiende-kunnen-houden>

'Maar ook de Vijfsterrenbeweging, sinds augustus dit jaar aangevoerd door Conte, heeft een anti-Europa-imago. Zo pleitte de in 2009 opgerichte partij voor een referendum over de euro. 'Al tijdens de

verkiezingscampagne van 2018 heeft de partij die Italexit-standpunten opgegeven', zegt Conte. Stellig: 'Je moet een constructief-kritische houding niet verwarren met een anti-Europese houding.'

De punt van de zwarte brogue aan zijn rechtervoet tikt telkens op de grond als hij een punt wil onderstrepen. Conte, die 20 november in Amsterdam spreekt bij de conferentie The Revolution of Hope van het Nexus Instituut, spreekt bedachtzaam door, zonder een slok water.'

Hoe geven we een nieuwe wereld vorm? Nexus brengt revolutionaire sprekers bijeen
360 Magazine, Het beste uit de internationale cultuur, 13 november 2021, door Laura Weeda

'Revolutie van de hoop' is dit jaar het onderwerp van de Nexus-conferentie. Met als hoofdvraag: waar vinden we, te midden van al onze hedendaagse crises, de revolutionaire hoop, moed en creativiteit om nieuwe werelden vorm te geven?'

Oom Donald leidt een sekte

Interview met Mary L. Trump, *De Morgen*, 13 november 2021, door Maarten Rabaey
<https://www.demorgen.be/politiek/als-donald-wordt-herverkozen-zal-ik-het-land-moeten-verlaten-mary-l-trump-over-haar-oom-en-zijn-sekte~b6a222d2/>

'Het Trump-tijdperk heeft inderdaad ook Amerikaans links en iedereen die gelooft in democratie en gelijkheid gemobiliseerd. Black Lives Matter is zo de meest diverse coalitie uit de Amerikaanse geschiedenis kunnen worden. Maar vergis je niet, Donald geeft nog steeds hoop aan een virulente minderheid die via hem een kans ziet hier een autocratie te installeren, een systeem waarin zij als homogene minderheid gaan regeren. Dat vind ik uiterst verontrustend. De vraag blijft welke kant zal zegevieren.'

'Mary L. Trump gaat op 20 november in debat op de Nexus-conferentie in Amsterdam, nexus-instituut.nl.'

Hoop

Column, *Trouw*, 22 november 2021, door Stevo Akkerman

<https://www.trouw.nl/opinie/emoties-bepalen-nu-het-denken-uiteindelijk-gaat-dat-ten-koste-van-de-ziel~bc59031c/>

'De gasten aan de Nexus-tafel, onder wie Wole Soyinka, Mary Trump, Svetlana Tichanovskaja, Patti Smith en meer dan één politiek-filosofische denker, spraken over de uitgedoofde droom van een vrije en democratische wereld en over het herstel van de hoop - maar hoe, in vredesnaam?'

Het is onmogelijk op deze plek te vertellen wat er allemaal door wie gezegd werd, al wil ik niet onvermeld laten dat Patti Smith het deftige discours aangenaam onderbrak met de mededeling dat ze hoognodig ging plassen. Zelf noteerde ik in gedachten het volgende als rode lijn. Met het verdwijnen van zowel God als de Rede als ultieme bron, is het begrip 'waarheid' op losse schroeven komen te staan, en zelfs het idee van 'feiten'. Emoties bepalen nu het denken, vooral angst en woede, die hand in hand gaan. Leiders die daarop inspelen, halen de

buit binnen, maar de 'veiligheid' die zij bieden gaat wel ten koste van de ziel, waar nu juist de hoop huist.

Maar ja, wat is de ziel? Zomaar een vraag voor de maandagochtend.'

Oppositieleider Wit-Rusland: 'Migranten kunnen zich tegen het regime van Loekasjenko gaan keren'

Interview, *NRC Handelsblad*, 21 november 2021, door Mark Duursma

<https://www.nrc.nl/nieuws/2021/11/21/oppositieleider-wit-rusland-migranten-kunnen-zich-tegen-het-regime-van-loekasjenko-gaan-keren-a4066264>

'Al ruim een jaar reist Tichanovskaja langs Europese hoofdsteden om steun te verwerven voor een democratisch Wit-Rusland. Het is een onverwachte en noodgedwongen missie, na de arrestatie van haar man, presidentskandidaat Sergej Tichanovski, in mei vorig jaar en haar overname van zijn kandidatuur. In augustus, kort na de frauduleuze verkiezingen, vluchtte ze naar Litouwen. Als tegenkandidaat van Loekasjenko, aan de macht sinds 1994, haalde zij waarschijnlijk meer stemmen. In Vilnius fungeren Tichanovskaja en haar team als een regering in ballingschap.

Opmerkelijk rustig en bedachtzaam manoeuvreert Tichanovskaja zich door een hectische agenda. Eén dag is ze in Nederland. Tussen gesprekken in Den Haag, spreken op de Nexus-conferentie en een ontmoeting met Wit-Russen in Nederland is er tijd voor een interview. Terwijl ze gaat zitten en vanuit hotel De L'Europe uitkijkt over de Amstel: „We moeten elke dag opnieuw de tijd nemen om te zien hoe mooi alles is.”

Interview met Mary Trump

Interview, *Buitenhof*, 21 november 2021, door Twan Huys

https://www.vpro.nl/buitenhof/speel~POMS_AT_16704100~mary-trump~.html

[Twan Huys] 'You are here because the Nexus Institute invited you for a conversation here yesterday. And you had a correspondence with Rob Riemen, the director. And it is interesting because you are talking about fascism, about what happened to the country, how did it get where it is, the United States. How did it get to where it is now? What is the reason?

[Mary L. Trump] Well, first of all, it was an incredible opportunity to speak at the Nexus Conference and we did spend the morning trying to excavate the question: 'How did we get here? I think this is something that has been happening, the ground has been softened for at least four decades, for this to happen. Somebody recently said to me, that Donald is a man over two hundred and sixty years in the making and I think that's exactly right. And what I see, what I try to figure out how we got here, I took a step back and realized that we needed to look at it from a historical perspective. And I think America has done two things quite badly.

One is it has never dealt with its white supremacy. Not only have we not atoned for the ways in which we have treated our native population and the way we continue to treat Black Americans. We've barely acknowledged it. So, that's been going on for about four hundred years. Secondly, we have never been able for whatever reason to hold powerful white men accountable and that starts with Robert E. Lee who was not only a traitor to his country, the general, the general of our [...], a general for The Confederacy, so he was a traitor to his country. He also owned and tortured other human beings, and yet after the war, not only was he not punished, he became the president of Washington University, which after his death was re-named to Washington and Lee University and then president Gerald Ford pardoned him in 1971.

[Twan Huys] So, Donald Trump is not the cause but the result of what you are describing now.

[Mary L. Trump] Yeah, I believe so.'

Republikein Jeff Flake offerde zijn carrière op om Trump te bekampen: 'Zwijgen is zo veel erger'
Interview met Senator Jeff Flake, *Knack*, 30 november 2021, door Jeroen Zuallaert
<https://www.knack.be/nieuws/wereld/republikein-jeff-flake-offerde-zijn-carriere-op-om-trump-te-bekampen-zwijgen-is-zo-veel-erger/article-longread-1806931.html>

'Alles goed?' Jeff Flake kan een binnenpretje niet onderdrukken wanneer hij ons in het Nederlands begroet. Als twintiger was de voormalige Republikeinse senator actief als mormoons predikant in Zuid-Afrika, waar hij onder andere Afrikaans leerde spreken. We spreken Flake daags voor de Nexus-conferentie in Amsterdam, die op 20 november plaatsvond. Op die jaarlijkse bijeenkomst deelde Flake zijn ervaringen in de roerige Amerikaanse politiek.'

Troost en ontroering

Column, *Bazarow*, Nr. 22, 4 december 2021, door Roeland Dobbelaer

<https://magazine.bazarow.com/bazarow-magazine-22-2021/column-roeland-dobbelaer-ontroering-en-troost/>

'Het was een warm bad, maar ook een koude douche. Ik bezocht twee weken geleden de grote Nexus conferentie in Amsterdam. Nexus is een internationaal georiënteerde debat-organisatie die de grote thema's van de mensheid wil bespreken. Zaterdag 20 november ging het over hoop. Het warme bad-gedeelte werd onder meer gevormd door een prachtige line-up van intellectuelen, schrijvers en kunstenaars die ons vertelden over hun ideeën. Complimenten aan Nexus om deze mensen naar Nederland te halen, midden in een pandemie. Het was adembenemend om deze bekende en minder bekende intellectuelen te mogen horen praten. Nexus voorman Rob Riemen introduceerde telkens met veel liefde en plezier zijn sprekers. Zijn hand op de armen of schouders van zijn gasten was niet helemaal coronaproof, maar dat vergeven we hem maar. "Ik voel me een beetje Adriaan van Dis," zei Riemen. Telkens vertelde hij met veel enthousiasme over de boeken van zijn gasten. "Dit en dit boek moeten jullie zeker lezen."

NEXUS-PUBLICATIES

De revalidatie van Amerika kan een zware weg worden, momenten van terugval zijn niet uitgesloten

Column, *Trouw*, 20 januari 2021, door Stevo Akkerman

https://www.trouw.nl/opinie/de-revalidatie-van-amerika-kan-een-zware-weg-worden-momenten-van-terugval-zijn-niet-uitgesloten~b8c35b91/?utm_campaign=shared_earned&utm_medium=social&utm_source=copylink

'Ik had het over 'kermisachtige platvloersheid'; die term is van Thomas Mann, ik stuitte erop in een bijzondere bundel van het Nexus-instituut. Uitgaande van de hartenkreet 'J'Accuse' van Émile Zola, waarmee hij in 1898 het Franse antisemitisme ontmaskerde, komen in deze bundel grote auteurs aan het woord over de plagen van hun tijd. Zo ook Thomas Mann. Nadat hem het Duits staatsburgerschap al was ontnomen, ontving hij eind 1936

een brief van de Universiteit van Bonn met de mededeling dat hij zich ook niet langer 'eredoctor' mocht noemen.'

Met deze truc overleefde hij de guillotine

Column, *NRC Handelsblad*, 21 januari 2021, door Michel Krielaars

<https://www.nrc.nl/nieuws/2021/01/21/iedere-zin-die-je-leest-is-winst-a4028604>

'In de essaybundel *Becoming Human is an Art*, uitgegeven door het jubilerende Nexus Instituut, las ik een mooie passage over de kracht van lezen. Het stond in het openingsessay *The Unforgivables* van de Italiaanse filosofe Cristina Campo. Ze vertelt hierin over een ter dood veroordeelde Chinees, die tijdens de Bokseropstand in zijn land, rond 1900, in een lange rij stond te wachten op zijn executie onder de guillotine. Terwijl zijn lotgenoten ruzie maakten over welke beul hun vonnis zou moetenvoltrekken, was hij diep verzonken in een boek, vastbesloten om er op de valreep van de dood nog zoveel mogelijk in te lezen. Een betere uiting van wijsheid, van liefde voor het leven en van de troost van de schoonheid kun je niet verzinnen.

Toen de Duitse officier die hem naar het schavot begeleidde hem vroeg hoe hij juist nu nog een boek kon lezen, antwoordde de Chinees: 'Ik weet dat iedere gelezen zin winst is.' Waarop de Duitser hem liet gaan. Het lezen had de Chinees het leven gered.'

Rellen, wantrouwen en angst: zijn dit de nieuwe jaren dertig?

Opinie, *NRC Handelsblad*, 28 januari 2021, door Michel Krielaars

<https://www.nrc.nl/nieuws/2021/01/28/een-wereld-vol-wantrouwen-a4029611>

'Steeds vaker uiten burgers hun frustraties in de vorm van geweld, omdat ze zich niet gehoord voelen of opgejut worden door nepnieuws. Op zichzelf is die woede niet zo vreemd, nu politiek fundamentalisme en het neoliberale marktdenken elkaar in toenemende mate versterken en het westerse vrijheidsdenken steeds meer bedreigen.

Ik las erover in een artikel van de filosoof László Földényi in het 85ste nummer van *Nexus*. Hierin analyseert hij het denken van populistten als de Hongaarse premier Viktor Orbán en oud-president Donald Trump, die beiden de dialoog met hun tegenstanders, 'de basisvoorwaarde van de democratie', onmogelijk maken. Földényi ziet daarin een grote gelijkenis met het begin van de jaren dertig, toen de politieke chaos in de Weimarrepubliek niet meer in te dammen was. Zonder dat er nu een nieuwe Hitler op de stoep staat, ligt het gevaar volgens hem op de loer. Hij benadrukt dat met 'Rede tot de Duitsers', een lezing van Thomas Mann uit 1930, die zo in 2020 geschreven kon zijn.'

Pleit voor de beweeglijke waarheid

Column, *NRC Handelsblad*, 1 februari 2021, door Marjoleine de Vos

<https://www.nrc.nl/nieuws/2021/02/01/pleit-voor-de-beweeglijke-waarheid-a4029928>

'In het laatste nummer van het tijdschrift *Nexus*, waarin verschillende schrijvers en essayisten een 'hartenkreet' slaken (ik ook), staat een essay van de Italiaanse filosoof en historicus Benedetto Croce (1866-1952) die in de

jaren dertig in Italië waarschuwde tegen de geestesgesteldheid van het fascisme, en trouwens ook tegen het reëel existierende communisme, die beide de vrijheid van de mensen beknotten, zij het op verschillende manieren. Croce schrijft daarin over het „concept van het absolute en tegelijkertijd relatieve van elke waarheid”. Hij verbindt dat aan de noodzaak van voortdurende kritiek en zelfkritiek „waardoor de waarheid elk moment in ontwikkeling is en zich aanpast, samen met het leven dat in ontwikkeling is en zich aanpast”. Daar hebben we het weer: er is een waarheid maar die ligt niet vast, niet zodat je altijd in gehoorzaamheid je zoon moet offeren, maar juist zo dat je leert inzien dat dat een gruwel is.

[...]

‘In het uiterst slim in elkaar gezette *Nexus*-nummer volgt op het essay van Croce nog de onweerstaanbare brief van Thomas Mann aan de decaan van de Universiteit van Bonn die hem in 1936 zijn eredoctoraat ontnam, en vervolgens een stuk van de Hongaar László Földenyi over Europa en het Hongarije van Órban. Allemaal achterelkaar één groot pleidooi voor een beweeglijke waarheid, in het klein van het dagelijkse leven en het groot van de politiek. Nastrevenswaardig, ook al leven we nog zo in den blinde.’

Een dichter met wereldwijsheid

Column, *NRC Handelsblad*, 25 maart 2021, door Michel Krielaars

<https://www.nrc.nl/nieuws/2021/03/25/een-dichter-met-wereldwijsheid-a4037241>

‘In zijn essay *Op latere leeftijd een meester vinden* (in *Nexus* 79) hekelt hij het slechte onderwijs, dat ‘tweederangs geestelijk voedsel’ verstrekt. Ook legt hij uit wat een goede meester is. Niet alleen iemand die je talen leert, boeken laat lezen en ideeën met je bespreekt, maar iemand die je ook bijbrengt hoe ‘we moedig en elegant kunnen zijn, hoe we intelligentie aan goedheid en een passie voor een bepaald vak aan een meer algemene wereldwijsheid, morele integriteit en persoonlijke charme kunnen paren’. Zelf had hij zo iemand gevonden in de oude Poolse schilder en schrijver Józef Czapski.’

Kun je je eigen domheid begrijpen?

Recensie *Nexus* 87, ‘Over domheid en leugens’, *NRC Handelsblad*, 18 november 2021, door Marjoleine de Vos

<https://www.nrc.nl/nieuws/2021/11/18/kun-je-je-eigen-domheid-begrijpen-a4066026>

‘Het tegeltje in de badkamer met een wijsheid erop zie ik meestal niet meer, zoals dat gaat met wijsheden op tegeltjes. Maar terwijl ik het laatste nummer van het tijdschrift *Nexus* las, gewijd aan ‘Domheid en leugens’ leek dat tegeltje zich almaar heel duidelijk te presenteren: ‘Geen mens is intelligent genoeg om de eigen domheid te begrijpen’, zegt het met blauwe lettertjes op een witte ondergrond, wat krulletjes eromheen, alsof het net zo’n soort bewering is als ‘van het concert des levens krijgt niemand een program’. Brr. Maar dit tegeltje vind ik wel leuk, want verwarrend. Hoe kun je domheid begrijpen? En nog wel je eigen domheid?

Eerst denk je natuurlijk even verontwaardigd: maar ik ben niet dom! Dan glimlacht dat tegeltje wetend. Althans, je voelt dat Robert Musil, de schrijver die in 1937 de voordracht ‘Over de domheid’ hield, een beetje glimlacht in zichzelf. Het tegeltje zat ooit bij een uitgave van *De Encyclopedie van de domheid* als ik me niet vergis, het grote project van Musil-kenner Matthijs van Boxsel.’

NEXUS-SYMPOSIUM 2021

Je ziet nog steeds dat Osama bin Laden in zijn missie is geslaagd

Column, *Trouw*, 10 september 2021, door Stevo Akkerman

<https://www.trouw.nl/opinie/je-ziet-nog-steeds-dat-osama-bin-laden-in-zijn-missie-is-geslaagd~ba28ed6d/>

‘Wat is de ziel van het Westen? Het kwam deze week indirect ook aan de orde bij de viering van het 30-jarig bestaan van het Nexus Instituut. Een van de sprekers in het Concertgebouw was José Manuel Barroso, de voormalige EU-chef. De erfenis van het Europese denken, zei hij, is dat de mens ‘een geestelijk wezen’ is. Hij noemde de naam van de filosoof George Steiner, overleden in 2020. Steiner schreef ooit een essay over ‘het leven van de geest’ – een lofzang op het denken, de wetenschap en de kunst. Maar met een bittere wending, gezien de verschrikkingen van de vorige eeuw: ‘De verdierlijking van onze soort kon zich voltrekken in de context van de hoge cultuur. De tuin van Goethe grenst aan Buchenwald.’

INTERNATIONALE AANDACHT

Q&A with The Yalla Yallas

Scrunchie Magazine, June 7 2021, door Sarah

<https://scrunchiezine.com/2021/06/07/qa-with-the-yalla-yallas/>

‘WHAT ARE SOME OF YOUR NON-MUSICAL INFLUENCES?’

I like to read, there’s a society called The Nexus Institute based in The Netherlands, and they’ve published some inspiring essays and books which get you thinking about the world we live in. They also arrange these symposium events with all kinds of people and great minds and hold these intellectual discussions about the problems in society and how we can solve or change things. I find The Nexus Institute extremely inspiring.’

Sull’ orlo del baratro (On the brink of collapse)

Column over het Nexus Instituut, *Caratteri Liberi*, 15 september 2021, door Davide Cavaliere

<http://caratteriliberi.eu/2021/09/15/in-evidenza/sullorlo-del-baratro/>

‘Non in tanti, in Italia, conoscono il Nexus Instituut. Si tratta di un’organizzazione che studia il patrimonio culturale europeo e promuovere i valori dell’umanesimo: tolleranza, laicità, democrazia, libertà individuale e giustizia. Tre volte l’anno l’istituto pubblica Nexus, una raccolta di saggi in forma di libro, oltre ad allestire conferenze e simposi. I relatori sono rinomati intellettuali mondiali: David Grossman e Leon Wieseltier, Garry Kasparov e Ian Buruma, Claudio Magris e Adam Michnik, Anne Applebaum e i premi Nobel per la letteratura Mario Vargas Llosa e Wole Soyinka.

Prima della loro scomparsa hanno collaborato col Nexus anche Tzvetan Todorov, George Steiner, Roger Scruton, Joseph Frank, Leszek Kolakowski, Roberto Calasso e il rabbino capo della Gran Bretagna, Sir Jonathan Sacks.

Due anni fa, il Nexus Instituut, per celebrare il venticinquesimo anniversario della sua fondazione, ha organizzato un importante dibattito, disponibile su YouTube in versione integrale, tra Bernard-Henri Lévy e Aleksandr Dugin. La discussione, idealmente, voleva ricalcare quelle che si tengono tra il razionalista ottimista Settembrini e il pessimista rivoluzionario Naphta nel romanzo *La montagna incantata* di Mann.

Questa perla della cultura europea è stata fondata, ventisette anni or sono, dallo scrittore olandese Rob Riemen, ideatore e creatore delle attività dell'istituto. Riemen è un grande ammiratore di Thomas Mann, al quale si richiama nel suo libro più eloquente, *La nobiltà di spirito. Elogio di una virtù perduta*.

Garbage, Human Beings: Social Media as the “False Representative Class”

Newsletter, *Substack*, 3 October 2021, door Justin E.H. Smith

https://justinehsmith.substack.com/p/garbage-human-beings?r=e6wry&utm_campaign=post&utm_medium=web&utm_source=copy

‘I wrote an essay entitled “Over domheid” (“On Stupidity”), for *Nexus*, the journal of the Dutch Nexus Instituut. The entire issue is focused on “domheid en leugens” (“stupidity and lies”), and other authors include William Deresiewicz and Mary Trump. My piece takes off from Henry More’s vivid anti-Cartesian phrase, “the stupid, drunken life of matter”, focusing on the connection between *stupiditas* and *impenetrabilitas* in early modern English authors such as More and Thomas Browne, and therefore on the peculiar link between the physical notions of hardness, resistance, indiscernibility, etc., on the one hand, and the condition of being “dumb as a box of rocks”, as we revealingly say, on the other. With this publication we may now be sure that there are no more than two degrees of separation, by blood or co-published treatment, between the Trump presidency and Browne’s ingenious *Pseudodoxia Epidemica* (*An Epidemic of False Beliefs*) of 1646, which is reason enough to read this issue. Of course it’s print-only, and it’s in Dutch, but neither of these facts should discourage you, if the will is there.’